ÜHISKONDLIKU MÕJU ANALÜÜSI

KÄSIRAAMAT

Jaan Aps

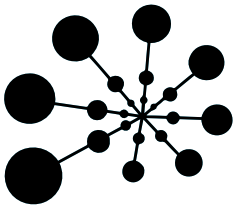

Social Entrepreneurship Support Network
of the Baltic Sea Region

Sotsiaalsete
ettevõtete võrgustik

Erasmus+

SISUKORD

SISSEJUHATUS 3

MEIE TEEKOND STANDARDSE LÄHENEMISVIISINI

Ülevaade 5

MUUTUSE TEOORIA KUJUNDAMINE

Ülevaade 6
Sihtrühma määratlemine 7
Vajaduse või probleemi tuvastamine 9
Soovitud tulemused ja mõju 11
Meie tegevused ja väljundid 13
Edu eeltingimused 15
Kontrollime valmis muutuse teooriat 17

UURIME TEOORIA TESTIMISEKS MÕNDA LUGU LÄHEMALT

Ülevaade 18

LISA: ORGANISATSIOONI ISELOOMUSTAVAD NÄIDIKUD

Ülevaade 20

VEEL ERIKEELSEID INFOALLIKAID 21

SISSEJUHATUS

Käesolev õppematerjal on mõeldud neile asjaosalistele, kellel on vaja arendada oma ühiskondliku mõju analüüsimisega seotud oskusi. Loodetavasti on õppematerjalist kasu ka vastavaid kursusi (sh sotsiaalse ettevõtluse teemal) pidavatele õppejõududele ja neis osalevatele üliõpilastele, samuti neile, kes juba praegu osalevad muutuste loomisel kohalikul tasandil ja soovivad oma lähenemisviisi välja kujundada või seda täiustada.

Iga sotsiaalse ettevõtte või mõne teist tüüpi ühiskondliku eesmärgiga organisatsiooni olemasoluks on ainult üks õigustus: luua positiivset muutust, mis teisiti aset ei leiaks. Seega lasub neil ettevõtetel vastutus selle eest, et muutused oleksid võimalikult laia kõlapinnaga ja süvitsi minevad. Vastasel juhul lõikaksid sihtrühma liikmed tunduvalt suuremat kasu mõne teise organisatsiooni tegevusest.

Kuigi sotsiaalsetele ettevõtetele on kättesaadavad täiesti adekvaatsed süsteemid oma finantsolukorra ja personali voolavuse analüüsimiseks, on oma mõju määratlemine ja kaardistamine paljude jaoks paras katsumus. Sellel on muidugi mitmeid põhjusi – ebamääraste eesmärkide seadmine ja piiratud ressursid on ainult jäämäe tipp.

Kui Sotsiaalsete Ettevõtete Võrgustik 2012. aastal Eestis ametlikult loodi, olin selle asutajate seas ja mõtisklesin, kuidas pakkuda võrgustiku liikmetele sobivat mõju kaardistamise viisi – tegemist on ju ühe meie olulisema tegevussuunaga. Praeguseks oleme välja arendanud lahenduse, mis on Eesti sotsiaalse eesmärgi nimel tegutsevate ettevõtete seas mõju kaardistamise standardina juba üldist tunnustamist leidnud, kuigi see ei ole ainuke omataoline.

Standardlahendust on järele proovinud paljud Eesti Sotsiaalsete Ettevõtete Võrgustiku liikmed (seda loeme mitteametlikuks liikmelisuse kriteeriumiks). Selle kasuks on otsustanud ka mõned teiste katusorganisatsioonide lipu all tegutsevad ühiskondliku eesmärgiga organisatsioonid (nt Eesti Lasterikaste Perede Liit).

Metoodikat täiustatakse järjekindlalt edasi. Kuid see on juba praegu viimistletud sel määral, et äratas huvi Siseministeeriumis (kelle vastutusalas asub kodanikuühiskonna areng Eestis), kes toetab selle põhjal veebiportaali välja arendamist.

Ükskõik millise standardlahenduse väljatöötamise juures on edu saavutamiseks määrava tähtsusega kontseptsiooni testimine võimalikult paljude mittestandardsete juhtumite peal. Testimine eeldab testijaid, katseisikuid. Sellepärast olen ma väga tänulik Erasmus+ projekti „Social entrepreneurship development in Baltic Sea region" („Sotsiaalse ettevõtluse areng Läänemere regioonis") raames avanenud võimaluste eest. Meile avanes ligipääs Läänemeremaade kogenud sotsiaalse ettevõtluse asjatundjate oskusteabe juurde. Teisalt finantseeriti selle projekti kaudu käesoleva õppematerjali loomist ja kujundamist.

Soovin tänada Olivia Verevit käsiraamatu kujunduse eest, mis sobib hästi kokku põhimõttega, et materjal peab olema võimalikult hästi käsitletav ja ligipääsetav. Suur aitäh Kadri Metsmale, kes tõlkis käesoleva materjali inglise keelest meie emakeelde! Soovin tänada ka Erasmus+ projektijuhti pr Renate Lukjanskat ning kõiki projektipartnereid selle eest, et nende abil sai võimalikuks riigipiire ületav kogemuste vahetamine, mis pakkus osalejatele nii intellektuaalset pinget kui ka praktilisi nõuandeid.

Jaan Aps
Sotsiaalsete Ettevõtete Võrgustiku juhatuse esimees

Tagasiside: jaan(at)sev.ee

Projekt „Sotsiaalse ettevõtluse areng Läänemere regioonis" viidi läbi programmi Erasmus + toetuse ja Euroopa Liidu kaasfinantseerimise abil.

Trükise sisu eest vastutab ainuüksi väljaandja/esitleja; siin ei esitata Euroopa Komisjoni ega ühegi sellega seotud organisatsiooni vaateid. Need institutsioonid ei kanna vastutust käsiraamatus esitatud teabe eest.

MEIE TEEKOND STANDARDSE LÄHENEMISVIISINI

Teekond tõdemusest, et standardne mõju kaardistamise viis on vajalik, kuni viimistletud metodoloogial põhineva veebiportaali rajamiseni on olnud põnev. Käsiraamatu kasutajaid võib julgustada sellega, et kõik siin ära toodud mõtted ja töövahendid on kümnete Eesti ühiskondlikku eesmärki teenivate organisatsioonide poolt läbi proovitud.

Mõned näited Eesti sotsiaalsete ettevõtete algupäraste „tulemuste ja mõjuaruannete“ kujunduse kohta.

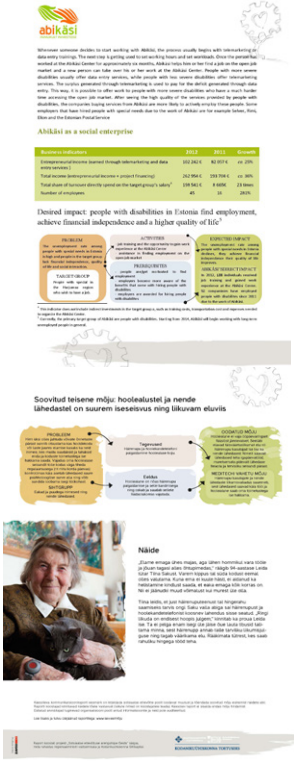

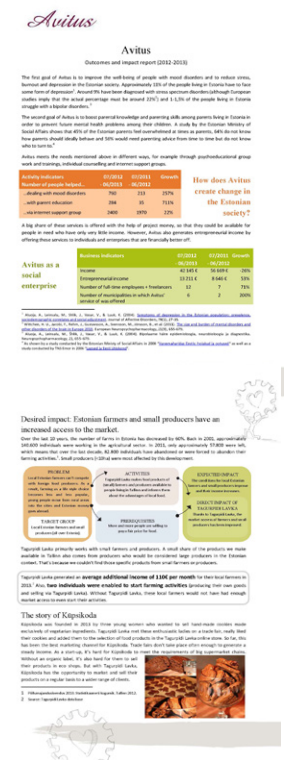

See protsess on paljude kogukonnaliidrite jaoks olnud põnev ja õpetlik teekond.

MUUTUSE TEOORIA KUJUNDAMINE

Tavaliselt on strateegiline plaanimine keeruline protsess. Strateegiliste plaanide tegijate vajaduste rahuldamiseks on loodud mitmesuguseid tööriistu. Muutuse teooria, loogikamudel, programmiteooria … Igaüks võib enda ees seisvate ainulaadsete strateegiliste ülesannete lahendamiseks valida oma stiili ja lähemat uurimist vajavate küsimuste loomusega sobiva tööriista. Väga tähtis on pidada meeles, et teie ettevõtmise mõju määramiseks ja kaardistamiseks kasutatava tööriista abil peab saama jälgida liikumist punktist A punkti B, probleemist lahenduseni.

Traditsiooniliselt kasutatakse strateegilisi skeeme selleks, et kirjeldada organisatsiooni kui terviku eeldatavat mõju. Praktikas on selline lähenemine osutunud äärmiselt ebatõhusaks. Meie soovitame võimalikult selgelt ja kitsalt määratleda sihtrühmad. Loomulikult on igal organisatsioonil enamasti rohkem kui üks (eraldiseisev või teistega seotud) sihtrühm. Sellisel juhul on täiesti arusaadav, et töötate välja nii palju muutuse teooriaid kui vaja – üks iga sihtrühma tarvis.

SIHTRÜHMA MÄÄRATLEMINE

Enamik neist ühiskondliku eesmärgiga organisatsioonidest, kes oma mõju analüüsimisega rinda pistavad, on sihtrühma liiga laialt määratlenud. Näiteks: lause „Me tagame kõikide oma riigi laste õigused“ kõlab missioonina küll kenasti, aga on plaanimise aluseks ja mõju analüüsimiseks täiesti sobimatu.

Et vältida suure vea tegemist ja „teha kõigi heaks kõike ja samas mitte midagi“, tuleb alustuseks võimalikult selgelt ja kitsalt kindlaks määrata sihtrühm. Koostasime küsimustiku, mis selle juures abiks on. Siin on mõned näiteküsimused, mis põhinevad meie metoodikal ja võivad teil aidata täpsustada oma sihtrühma.

SIHTRÜHMALE ISELOOMULIKUD JOONED	
☑	Organisatsiooni tegevuspiirkonna resident
☐	Õpilane (koolis)
☐	Üliõpilane (ülikoolis)
☐	Lapsevanem
☑	Töötaja
☐	...

SUHTLUSKEEL	
☑	Eesti
☐	Vene
☐	Inglise
☐	Muu
☐	

VANUS	
☐	0-3
☐	4-8
☐	7-13
☐	14-17
☑	18-26
☑	27-65
☐	66-

PIIRKOND	
☐	Narva
☑	Tartu
☑	Pärnu
☐	Tallinn
☐	Maakond 1/15
☐	Maakond 2/15
☐	...

Mõju analüüsi õpituba Pärnus

SIHTRÜHMA MÄÄRATLEMINE

MEIE SIHTRÜHMAGA SEOTUD VAJADUSED JA PROBLEEMID

Meeleoluhäired ja stressispektri häired puudutavad umbes 33% Eesti elanikest.
Stress, depressioon ja läbipõlemine raskendavad toimetulemist selliste igapäevaste nähtustega nagu näiteks töö, õpingud ja suhted.

MEIE TEGEVUSED JA TULEMID

Psühholoogilise eneseabi rühmatöö ja treening (nii pikaajalised programmid kui ka lühiajalised koolitused), individuaalne nõustamine ja interneti toetusrühmad, mille eesmärk on aidata inimestel arendada oma isiksust, suurendada enesekindlust ja probleemide ennetamise võimet ning omandada toimetuleku ja teiste inimestega suhtlemise oskusi ning positiivseid käitumismustreid.

MEIE TULEMUSED JA MÕJU

Meeleoluhäiretega ja stressispektri häiretega inimeste emotsionaalne seisund paraneb. Kasvab nende võime toime tulla igapäevaste ülesannetega. Pikaajalistes programmides osalejate emotsionaalne seisund on paranenud ja negatiivsed sümptomid on kahanenud umbes 25-30% võrra. Nende probleemide ennetamise oskus on parem. Nende suhete ja tööelu kvaliteet on paranenud ja enesekindlus kasvanud. Nad on omandanud uusi inimeste vahelise suhtlemise oskusi ja eluga toimetuleku strateegiaid. Nende suhtumine ja käitumismustrid on muutunud positiivsemaks.

SELGELT JA KITSALT MÄÄRATLETUD SIHTRÜHM

Tartu ja Pärnu töötavad, stressi ja meeoluhäirete all kannatavad inimesed.

EDU EELTINGIMUSED

1. Inimesed loobuvad eelarvamusest, et ainult „hullud" puutuvad kokku vaimse tervise probleemidega või et sellised asjad tuleb hoida ainult enda teada.
2. Nad on muutusest huvitatud ja selleks valmis.
3. Meie töötajad on kvalifitseeritud ja neile võimaldatakse vajalikul määral professionaalset supervisiooni.

VAJADUSE VÕI PROBLEEMI TUVASTAMINE

Miks me vajaduse või probleemi puhul rõhutame selle seost sihtrühmaga, miks ei võiks rääkida lihtsalt sihtrühma vajadusest/probleemist? Vähemalt huvikaitseorganisatsioonide inimesed ilmselt juba teavad sellele vastust. Paljudel puhkudel sõltub meie sihtrühma heaolu tegelikult sellest, kuidas käituvad teised inimesed, kes ei arva endal üldse probleeme olevat. Meie, st ühiskondliku eesmärgiga organisatsiooni eestvedajad, võime olla ainukesed, kes nende tegevust (või selle puudumist) problemaatiliseks peavad.

Sellisel juhul peame üles ehitama kaks muutuse teooriat. Ühe abil määratleme oma sihtrühma. Teise abil kirjeldame sihtrühmaga seotud positiivse muutuse kujunemise teekonda, kusjuures sihtrühma valikud võivad mõjutada meie peamise sihtrühma heaolu.

Tabelis on kujutatud kõige tüüpilisemat juhtumit: probleem on seotud otseselt sihtrühma liikmetega. Esitatud on ülevaade meie metoodikast lõpetatud vajaduste/probleemide nimekirja näol.

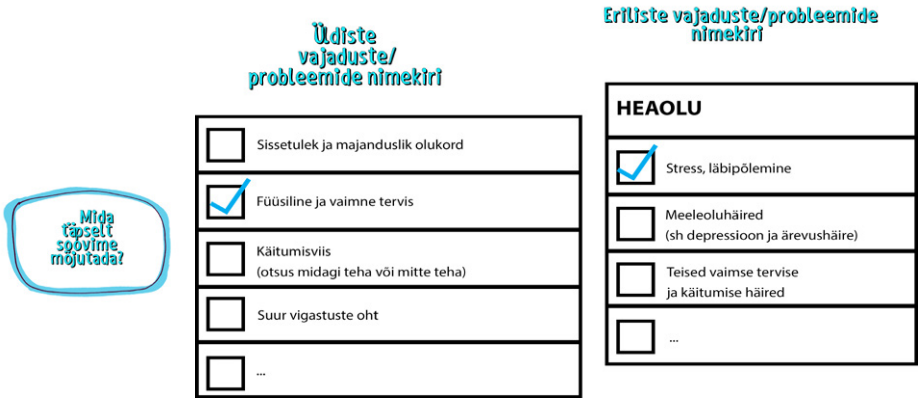

VAJADUSE VÕI PROBLEEMI TUVASTAMINE

MEIE SIHTRÜHMAGA SEOTUD VAJADUSED JA PROBLEEMID

Meeleoluhäired ja stressispektri häired puudutavad umbes 33% Eesti elanikest.
Stress, depressioon ja läbipõlemine raskendavad toimetulemist selliste igapäevaste nähtustega nagu näiteks töö, õpingud ja suhted.

SELGELT JA KITSALT MÄÄRATLETUD SIHTRÜHM

Tartu ja Pärnu töötavad, stressi ja meeoluhäirete all kannatavad inimesed.

MEIE TEGEVUSED JA TULEMID

Psühholoogilise eneseabi rühmatöö ja treening (nii pikaajalised programmid kui ka lühiajalised koolitused), individuaalne nõustamine ja Interneti toetusrühmad, mille eesmärk on aidata inimestel arendada oma isiksust, suurendada enesekindlust ja probleemide ennetamise võimet ning omandada toimetuleku ja teiste inimestega suhtlemise oskusi ning positiivseid käitumismustreid.

EDU EELTINGIMUSED

1. Inimesed loobuvad eelarvamusest, et ainult „hullud" puutuvad kokku vaimse tervise probleemidega või et sellised asjad tuleb hoida ainult enda teada.

2. Nad on muutusest huvitatud ja selleks valmis.

3. Meie töötajad on kvalifitseeritud ja neile võimaldatakse vajalikul määral professionaalset supervisiooni.

MEIE TULEMUSED JA MÕJU

Meeleoluhäiretega ja stressispektri häiretega inimeste emotsionaalne seisund paraneb. Kasvab nende võime toime tulla igapäevaste ülesannetega. Pikaajalistes programmides osalejate emotsionaalne seisund on paranenud ja negatiivsed sümptomid on kahanenud umbes 25-30% võrra. Nende probleemide ennetamise oskus on parem. Nende suhete ja tööelu kvaliteet on paranenud ja enesekindlus kasvanud. Nad on omandanud uusi inimeste vahelise suhtlemise oskusi ja eluga toimetuleku strateegiaid. Nende suhtumine ja käitumismustrid on muutunud positiivsemaks.

MEIE TULEMUSED JA MÕJU

Teadusmaailmas käsitletakse mõisteid „tulemus“ ja „mõju“ kahe eraldiseisva mõistena, ja seda õigusega ja põhjendatult. Tõendusmaterjalil põhinevate tulemuste saavutamine on aga enamiku rohujuuretasandil tegutsevate sotsiaalse eesmärgiga ettevõtete jaoks peaaegu võimatu, sest nad peavad mõju hindamisel läbi ajama piiratud vahenditega. Meie arvame, et suur samm edasi astutaks juba siis, kui organisatsioonid koguksid nii palju adekvaatset muutusega seotud teavet kui võimalik. Mida täpsemalt sihtrühm on kindlaks määratud, seda lihtsam on saada vähemalt kvaliteeti puutuvaid andmeid (võimalike) seoste kohta algse olukorra, meie tegevuste ja lõplike tulemuste vahel.

Üks näide katsest kirjeldada tulemusi ja mõju. Organisatsioon mõõtis, kui palju on muutunud nende programmides osalenute emotsionaalne seisund ja negatiivsete sümptomite esinemissagedus. Skeem esitab ainult ühte kvantitatiivset näitajat. On aga selge, et vajaduse korral on võimalik saada rohkem arvulist informatsiooni.

Meie tulemused ja mõju mis näitavad oodatud mõju tulevikus ja meie tegevuste otsest mõju

Meeleoluhäiretega ja stressispektri häiretega inimeste emotsionaalne seisund paraneb. Kasvab nende võime toime tulla igapäevaste ülesannetega.

Pikaajalistes programmides osalejate emotsionaalne seisund on paranenud ja negatiivsed sümptomid on kahanenud umbes 25-30% võrra. Nende probleemide ennetamise oskus on parem. Nende suhete ja tööelu kvaliteet on paranenud ja enesekindlus kasvanud.

Nad on omandanud uusi inimeste vahelise suhtlemise oskusi ja eluga toimetuleku strateegiaid. Nende s uhtumine ja käitumismustrid on muutunud positiivsemaks.

MEIE TULEMUSED JA MÕJU

MEIE SIHTRÜHMAGA SEOTUD VAJADUSED JA PROBLEEMID

Meeleoluhäired ja stressispektri häired puudutavad umbes 33% Eesti elanikest.
Stress, depressioon ja läbipõlemine raskendavad toimetulemist selliste igapäevaste nähtustega nagu näiteks töö, õpingud ja suhted.

MEIE TEGEVUSED JA TULEMID

Psühholoogilise eneseabi rühmatöö ja treening (nii pikaajalised programmid kui ka lühiajalised koolitused), individuaalne nõustamine ja Interneti toetusrühmad, mille eesmärk on aidata inimestel arendada oma isiksust, suurendada enesekindlust ja probleemide ennetamise võimet ning omandada toimetuleku ja teiste inimestega suhtlemise oskusi ning positiivseid käitumismustreid.

MEIE TULEMUSED JA MÕJU

Meeleoluhäiretega ja stressispektri häiretega inimeste emotsionaalne seisund paraneb. Kasvab nende võime toime tulla igapäevaste ülesannetega. Pikaajalistes programmides osalejate emotsionaalne seisund on paranenud ja negatiivsed sümptomid on kahanenud umbes 25-30% võrra. Nende probleemide ennetamise oskus on parem. Nende suhete ja tööelu kvaliteet on paranenud ja enesekindlus kasvanud. Nad on omandanud uusi inimeste vahelise suhtlemise oskusi ja eluga toimetuleku strateegiaid. Nende suhtumine ja käitumismustrid on muutunud positiivsemaks.

SELGELT JA KITSALT MÄÄRATLETUD SIHTRÜHM

Tartu ja Pärnu töötavad, stressi ja meeoluhäirete all kannatavad inimesed.

EDU EELTINGIMUSED

1. Inimesed loobuvad eelarvamusest, et ainult „hullud" puutuvad kokku vaimse tervise probleemidega või et sellised asjad tuleb hoida ainult enda teada.
2. Nad on muutusest huvitatud ja selleks valmis.
3. Meie töötajad on kvalifitseeritud ja neile võimaldatakse vajalikul määral professionaalset supervisiooni.

MEIE TEGEVUSED JA VÄLJUNDID

Tegevused ja väljundid on meie sihtrühma liikmete jaoks verstapostid teel ebarahuldavast olevikust rahuldust pakkuva tuleviku poole. Kaasata tuleks ainult sellised tegevused ja väljundid, millel on selgelt määratletud roll meie plaanis muuta sihtrühma liikmete elu paremaks. Kõik „pealtnäha toredad“ tegevused tuleks skeemi koostamisel kõrvale heita.

Tabelis on esitatud mõned näited mõtestatud väljundeid kirjeldavate näidikute kohta. Tabel näitab ka seda, kuidas iga üksik väljund võib (ja peaks) väljenduma kvantitatiivselt.

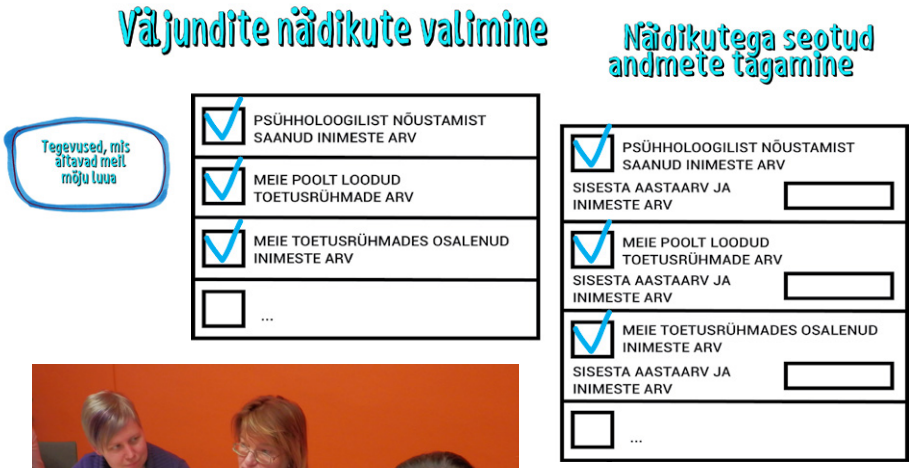

Väljundite näidikute valimine

MEIE TEGEVUSED JA VÄLJUNDID

MEIE SIHTRÜHMAGA SEOTUD VAJADUSED JA PROBLEEMID

Meeleoluhäired ja stressispektri häired puudutavad umbes 33% Eesti elanikest.
Stress, depressioon ja läbipõlemine raskendavad toimetulemist selliste igapäevaste nähtustega nagu näiteks töö, õpingud ja suhted.

MEIE TEGEVUSED JA TULEMID

Psühholoogilise eneseabi rühmatöö ja treening (nii pikaajalised programmid kui ka lühiajalised koolitused), individuaalne nõustamine ja Interneti toetusrühmad, mille eesmärk on aidata inimestel arendada oma isiksust, suurendada enesekindlust ja probleemide ennetamise võimet ning omandada toimetuleku ja teiste inimestega suhtlemise oskusi ning positiivseid käitumismustreid.

MEIE TULEMUSED JA MÕJU

Meeleoluhäiretega ja stressispektri häiretega inimeste emotsionaalne seisund paraneb. Kasvab nende võime toime tulla igapäevaste ülesannetega. Pikaajalistes programmides osalejate emotsionaalne seisund on paranenud ja negatiivsed sümptomid on kahanenud umbes 25-30% võrra. Nende probleemide ennetamise oskus on parem. Nende suhete ja tööelu kvaliteet on paranenud ja enesekindlus kasvanud. Nad on omandanud uusi inimeste vahelise suhtlemise oskusi ja eluga toimetuleku strateegiaid. Nende suhtumine ja käitumismustrid on muutunud positiivsemaks.

SELGELT JA KITSALT MÄÄRATLETUD SIHTRÜHM

Tartu ja Pärnu töötavad, stressi ja meeoluhäirete all kannatavad inimesed.

EDU EELTINGIMUSED

1. Inimesed loobuvad eelarvamusest, et ainult „hullud" puutuvad kokku vaimse tervise probleemidega või et sellised asjad tuleb hoida ainult enda teada.
2. Nad on muutusest huvitatud ja selleks valmis.
3. Meie töötajad on kvalifitseeritud ja neile võimaldatakse vajalikul määral professionaalset supervisiooni.

EDU EELTINGIMUSED

Eeltingimuste analüüsimine suurendab muutuse teooria väärtust plaanimise ja paremaks muutumise tööriistana. Kõik skeemid kipuvad jääma teoreetiliseks ning neis jäävad sageli kahe silma vahele need praktikasse rakendamise olulised tahud, mis mõjutavad otseselt edu saavutamise võimalikkust. Peamiste edu eeltingimuste analüüsimine aitab muuta „tegeliku elu“ võimalikult nähtavaks juba sel ajal, kui alles kujundatakse sihtrühma jaoks positiivse muutuse saavutamise teekonda.

Tabelis on ära toodud kolm näidet edu võimalike eeltingimuste kohta. Loomulikult on tingimuste kindlaks määramine kõigest esimene samm. Analüüsi tulemusi tuleks kasutada täpselt oma muutuse teooria ellu rakendamiseks vajalike tegevuste ja vahendite plaanimise ajal. Peale selle oleks mõistlik valida mõned näidikud, mida hakatakse kontrollima regulaarselt, olenemata sellest, kas eeltingimused on jätkuvalt täidetud.

Palun kirjeldage kõige asjakohasemaid eeltingimusi, mis peaksid soovitud edu saavutamiseks täidetud olema

1. Inimesed loobuvad eelarvamusest, et ainult „hullud“ puutuvad kokku vaimse tervise probleemidega või et sellised asjad tuleb hoida ainult enda teada.
2. Nad on muutusest huvitatud ja selleks valmis.
3. Meie töötajad on kvalifitseeritud ja neile võimaldatakse vajalikul määral professionaalset supervisiooni.

EDU EELTINGIMUSED

MEIE SIHTRÜHMAGA SEOTUD VAJADUSED JA PROBLEEMID

Meeleoluhäired ja stressispektri häired puudutavad umbes 33% Eesti elanikest.
Stress, depressioon ja läbipõlemine raskendavad toimetulemist selliste igapäevaste nähtustega nagu näiteks töö, õpingud ja suhted.

MEIE TEGEVUSED JA TULEMID

Psühholoogilise eneseabi rühmatöö ja treening (nii pikaajalised programmid kui ka lühiajalised koolitused), individuaalne nõustamine ja Interneti toetusrühmad, mille eesmärk on aidata inimestel arendada oma isiksust, suurendada enesekindlust ja probleemide ennetamise võimet ning omandada toimetuleku ja teiste inimestega suhtlemise oskusi ning positiivseid käitumismustreid.

MEIE TULEMUSED JA MÕJU

Meeleoluhäiretega ja stressispektri häiretega inimeste emotsionaalne seisund paraneb. Kasvab nende võime toime tulla igapäevaste ülesannetega. Pikaajalistes programmides osalejate emotsionaalne seisund on paranenud ja negatiivsed sümptomid on kahanenud umbes 25-30% võrra. Nende probleemide ennetamise oskus on parem. Nende suhete ja tööelu kvaliteet on paranenud ja enesekindlus kasvanud. Nad on omandanud uusi inimeste vahelise suhtlemise oskusi ja eluga toimetuleku strateegiaid. Nende suhtumine ja käitumismustrid on muutunud positiivsemaks.

SELGELT JA KITSALT MÄÄRATLETUD SIHTRÜHM

Tartu ja Pärnu töötavad, stressi ja meeoluhäirete all kannatavad inimesed.

EDU EELTINGIMUSED

1. Inimesed loobuvad eelarvamusest, et ainult „hullud“ puutuvad kokku vaimse tervise probleemidega või et sellised asjad tuleb hoida ainult enda teada.
2. Nad on muutusest huvitatud ja selleks valmis.
3. Meie töötajad on kvalifitseeritud ja neile võimaldatakse vajalikul määral professionaalset supervisiooni.

KONTROLLIME VALMIS MUUTUSE TEOORIAT

Töehetk: kas sel kõigel on mõte sees?

Iga teooria taustaks olevat muutuse teooriat tuleks erinevate sihtrühmade (kasusaajad, eksperdid väljastpoolt organisatsiooni jne) abil korduvalt ja regulaarselt testida. Kõige tõhusam testimise viis on siiski andmete kogumine ja analüüsimine – nii teie tulemuste ja mõjuga seotud andmete kui ka teie sihtrühma muutuvaid vajadusi puudutavate andmete kogumine ja analüüsimine.

SIHTRÜHMAGA SEOTUD VAJADUSED JA PROBLEEMID
Meeleoluhäired ja stressispektri häired puudutavad umbes 33% Eesti elanikest. Stress, depressioon ja läbipõlemine raskendavad toimetulemist selliste igapäevaste nähtustega nagu näiteks töö, õpingud ja isiklikud suhted.

MEIE TEGEVUSED JA TULEMID
Psühholoogilise eneseabi rühmatöö ja treening (nii pikaajalised programmid kui ka lühiajalised koolitused), individuaalne nõustamine ja Interneti toetusrühmad, mille eesmärk on aidata inimestel arendada oma isiksust, suurendada enesekindlust ja probleemide ennetamise võimet ning omandada toimetuleku ja teiste inimestega suhtlemise oskusi ning positiivseid käitumismustreid.

MEIE TULEMUSED JA MÕJU
Meeleoluhäiretega ja stressispektri häiretega inimeste emotsionaalne seisund paraneb. Kasvab nende võime toime tulla igapäevaste ülesannetega.
Pikaajalistes programmides osalejate emotsionaalne seisund on paranenud ja negatiivsed sümptomid on kahanenud umbes 25-30% võrra. Nende probleemide ennetamise oskus on parem. Nende suhete ja tööelu kvaliteet on paranenud ja enesekindlus kasvanud. Nad on omandanud uusi inimeste vahelise suhtlemise oskusi ja eluga toimetuleku strateegiaid. Nende suhtumine ja käitumismustrid on muutunud positiivsemaks.

SELGELT JA KITSALT MÄÄRATLETUD SIHTRÜHM
Tartu ja Pärnu töötavad, stressi ja meeoluhäirete all kannatavad inimesed

EDU EELTINGIMUSED
1. Inimesed loobuvad eelarvamusest, et ainult „hullud" puutuvad kokku vaimse tervise probleemidega või et sellised asjad tuleb hoida ainult enda teada.
2. Nad on muutusest huvitatud ja selleks valmis.
3. Meie töötajad on kvalifitseeritud ja neile võimaldatakse vajalikul määral professionaalset supervisiooni.

UURIME TEOORIA TESTIMISEKS MÕNDA LUGU LÄHEMALT

Kuidas testida, kas teie muutuse teooria on tõesti sobiv tööriist põhjaliku muutuse läbiviimiseks või oleks selle õige koht ajakirja „Sotsiaalsete ettevõtete kõige suurejoonelisemad muinasjutud“ järgmises numbris?

Mõjuanalüüsi teekonna alguses on enamikul kohalikest organisatsioonidest kasutamiseks ainult nende tegevust ja tulemusi kajastav numbriline info. Lahenduseks võib olla selliste lugude kogumine, milles räägitakse muutuse teooria läbiproovimisest. On oluline märkida, et kõikides lugudes peavad kajastuma mõned kindlad kriteeriumid. Kasu on ainult sellistest lugudest, mis näitavad üksikisiku teekonda ning milles peegelduvad kogu sihtrühma huvisid arvestades loodud muutuse teooria kõige olulisemad tahud.

Loomulikult ei tõesta üks lugu veel, et muutuse teooria on püstitatud õigesti. Tuleks jälgida, et lugude arv oleks mõistlikus kooskõlas inimeste arvuga, keda te oma tegevusega mõjutate. Teooriate läbiuurimine võib viia tähtsate tõdemusteni, see võib viia teooria ümberkujundamiseni või lausa kogu teooria väljavahetamiseni.

“SOTSIAALSETE ETTEVÕTETE KÕIGE SUUREJOONELISEMAD MUINASJUTUD”

UURIME TEOORIA TESTIMISEKS MÕNDA LUGU LÄHEMALT

„Meie kangelane"

Rasketest puuetest tulenevalt ulatub Katrini töövõime ametlikult 80%-ni. Muu hulgas on Katrinil ka kaasasündinud südamerike, kaugelenägevus ning ta on oma ea kohta liiga lühike.

Temaga seotud vajadus

Ta sõltus rahaasjades täielikult oma vanematest. Isegi siis, kui ta töötas aeg-ajalt turvalises rätsepateenust pakkuvas töökeskuses ja koopiakeskuses, ei saanud ta endale lubada näiteks sõpradega väljas käimist või kontsertide külastamist.

Meie tegevused ja tulemid

Kui tema vanemad pensionile jäid, muutus Katrini perekonna majanduslik olukord veel keerulisemaks. Katrin kandideeris töökohtadele avatud tööturul. Näiteks saatis ta oma CV toidupoodide ketile Rimi, kuid enamik tööpakkumistest osutusid tema puuetega inimese jaoks sobimatuteks.

Meie tulemused

2011. aastal kuulis Katrini perekond esimest korda Abikäest. Katrin hakkas tööle MTÜ Abikäsi keskuses andmete sisestajana. Kuigi alguses oli tal oma puude tõttu raske trükkida

Meie mõju

Katrin ütleb, et tema elu on muutunud värvikamaks ja ta on viimaks ometi saavutanud rahalise iseseisvuse. Katrin käib nüüd regulaarselt ujumas, külastab kontserte, ostab endale CD-sid ja naudib head kohvi koos oma sõpradega.

Katrini lugu

Rasketest puuetest tulenevalt ulatub Katrini töövõime ametlikult 80%-ni. Muu hulgas on Katrinil kaasasündinud südamerike, kaugelenägevus ning ta on oma ea kohta liiga lühike.

Ta sõltus rahaasjades täielikult oma vanematest. Isegi siis, kui ta töötas aeg-ajalt turvalises rätsepateenust pakkuvas töökeskuses ja koopiakeskuses, ei saanud ta endale lubada näiteks sõpradega väljas käimist või kontsertide külastamist.

Kui tema vanemad pensionile jäid, muutus Katrini perekonna majanduslik olukord veel keerulisemaks. Katrin kandideeris töökohtadele avatud tööturul. Näiteks saatis ta oma CV toidupoodide ketile Rimi, kuid enamik tööpakkumistest osutusid tema puuetega inimese jaoks sobimatuteks.

2011. aastal kuulis Katrini perekond esimest korda Abikäest. Katrin hakkas tööle MTÜ Abikäsi keskuses andmesisestajana. Kuigi alguses oli tal puude tõttu raske trükkida, osutus andmete sisestamine talle väga hästi sobivaks tööks, sest pidevalt sõrmi liigutades paranes tema käte seisund. Pärast kahekuulist koolitust ja töötamist on Katrini töö tõhusus tõusnud umbes 200 % võrra.

Katrin ütleb, et tema elu on muutunud värvikamaks ja ta on viimaks ometi saavutanud rahalise iseseisvuse. Katrin käib nüüd regulaarselt ujumas, külastab kontserte, ostab endale CD-sid ja naudib koos sõpradega head kohvi.

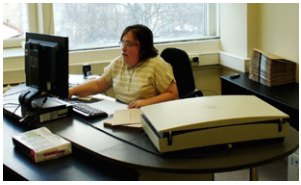

LUGU → WWW/PDF

LISA: ORGANISATSIOONI ISELOOMUSTAVAD NÄIDIKUD

Paljud väljaspool teie tegevusala seisvad inimesed ei pruugi mõista, et igasuguse muutuse saavutamiseks on vaja läbi viia koordineeritud pikaajalisi tegevusi. Asjale tuleb kasuks, kui lisate muutuse teooriale teie organisatsiooni puudutavat informatsiooni, mõnel puhul tuleb lugejatele selgelt teada anda, mida te vajate selleks, et olla võimeline veelgi suurema muutuse saavutamiseks.

Tegevuse ja tulemi näidikud Kaasatud inimeste arv …	2011-2012	2012-2013	Muutus (%)
… Meeleoluhäiretega inimesed	213	760	257%
… Lapsevanemate koolitus	35	284	711%
… Interneti tugirühmad	1970	2400	22%
Järgmiste aastate tulemused	☑	☑	

ORGANISATSIOON KUI SOTSIAALNE ETTEVÕTE

Finantsnäidikud	2011-2012	2012-2013	Muutus (%)
Sissetulek	56 669€	42 145€	-26%
Sissetulek müügilt	8 646€	13 211€	53%
Järgmiste aastate tulemused	☑	☑	

VEEL ERIKEELSEID INFOALLIKAID

TAANI
1. Taani haridusministeeriumi juhend muutuse teooria loomise kohta – klõpsa lingil!
2. Näide: 2014. aastal firma Gallo Crisis Counseling tehtud SROI aruanne – klõpsa lingil!
3. Näide: 2013. aastal organisatsiooni The Specialist People Foundation tehtud mõjuanalüüsi aruanne – klõpsa lingil!

EESTI
1. Ühiskondliku mõju analüüsi käsiraamat kodanikuühiskonna organisatsioonidele – klõpsa lingil!
2. Eesti sotsiaalsete ettevõtete tulemuste ja mõjuaruanded – klõpsa lingil!
3. Video ühiskondliku mõju analüüsist linnavalitsustes, mis teevad koostööd sotisaalsete ettevõtete ja teiste kodanikuühiskonna organisatsioonidega – klõpsa lingil!

SOOME
1. 2013. aastal läbi viidud ESR-i projekti „Kolmas allikas" raames uuriti suurt hulka mõju hindamise meetodeid ning koostati mahukas linkidekogu, millesse kuuluvad andmebaasid, näidikupangad, artiklid jms – klõpsa lingil!
2. Jelli – kogumik kasulikke tööriistu ja mõju hindamise meetodeid – klõpsa lingil!
3. Sotsiaalse ettevõtte majandamise käsiraamat – klõpsa lingil!
4. Meetod Sofie – Soome mõju hindamise süsteem, milles kombineeritakse omavahel sotsiaalse ettevõtte majandamismudelit ja SROI meetodeid – klõpsa lingil!

LEEDU
1. Peamised mõju hindamise süsteemi aluseks olevad meetodid, muuhulgas: ühiskondlik mõju, mis loob raamistiku riigi poolt rahastatud projektidele ja strateegiatele – klõpsa lingil!
2. Metodoloogiline abivahend mõju hindamiseks, mille on loonud Association of Public Private partnerships – klõpsa lingil!

POOLA
1. eRPES – IT-vahend, mille abil saab hinnata ja omavahel võrrelda sotsiaalses ettevõtluses osalevaid ettevõtteid viie näitaja alusel: majanduslik tõhusus, koostöö, ressursid, organisatsiooni kompetents ja ühiskondlik kasu – klõpsa lingil! Töövahendi esitlus: klõpsa lingil!
2. ProveIt.pl – vahend, mille abil saab hinnata sotsiaalses ettevõtluses osalevate ettevõtete erinevaid tahkusid, muuhulgas: sotsiaalmajanduslik kapital, inimkapital ja sotsiaalne kapital (sh vabatahtlike panus) – klõpsa lingil! klõpsa lingil!
3. Esometr – vahend, mille abil saab tuvastada, mil määral sotsiaalses ettevõtluses osalevad ettevõtted saavutavad endale seatud eesmärke (sotsiaalne ja professionaalne integratsioon, sotsiaalne kapital, kohalik kogukond) – klõpsa lingil! klõpsa lingil!